

دانشگاه آزاد اسلامی

واحد تهران مرکزی

دانشکده علوم اجتماعی و روانشناسی، گروه علوم اجتماعی

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد (M.A)

گرایش: جمعیت شناسی

عنوان:

بررسی عوامل اقتصادی جمعیتی مؤثر بر باروری زنان 15-49 ساله همسر دار

شاغل در آموزش و پرورش منطقه 22 تهران

استاد راهنما:

دکتر طهمورث شیری

استاد مشاور:

دکتر حسین آقاجانی

پژوهشگر:

سهیلا بیداریان

زمستان 1388

تقدیم به:

مادرم که همت و تلاشش آموزگارزندگیم شد
پدرم که سادگی قلبش مهربانی احساس را نشانم داد.
و به خواهر و برادرانم که صمیمانه همراهیم کردند.
و تقدیم به استادان مهربان و دلسوزم که مرا در این راه بسیار
یاری کردند.

با تقدیم و تشکر فراوان:

از کلیه اساتید که از ابتدای راه مرا از سرچشمه علم وجودشان بهره مند ساخته اند. خصوصاً جناب آقای دکتر شیری و جناب آقای دکتر آقاجانی که در تمام این مدت دلسوزانه و صمیمانه مرا همراهی کردند.

بسمه تعالی

تعهد نامه اصالت پایان نامه کارشناسی ارشد

اینجانب سهیلا پیداریان دانشجوی کارشناسی ارشد رشته علوم اجتماعی - جمعیت شناسی با شماره دانشجویی 860806969 اعلام می نمایم که کلیه مطالب مندرج در این پایان نامه با عنوان بررسی عوامل اقتصادی اجتماعی و جمعیتی مؤثر بر باروری زنان 15-49 ساله شاغل در آموزش و پرورش منطقه 22 تهران حاصل کار پژوهشی خود بوده و چنانچه دستاوردهای پژوهشی دیگران را مورد استفاده قرار داده باشم، طبق ضوابط و رویه های جاری، آنرا ارجاع داده و در فهرست منابع و مآخذ ذکر نموده ام. علاوه بر آن تاکید می نماید که این پایان نامه قبلا برای احراز مدرک هم سطح، پایین تر یا بالاتر ارائه نشده و چنانچه در هر زمان خلاف آن ثابت شود، بدینوسیله متعهد می شوم، در صورت ابطال مدرک تحصیلی ام توسط دانشگاه، بدون کوچکترین اعتراض آنرا بپذیرم.

تاریخ و امضاء

بسمه تعالی

در تاریخ 1388/11/27

دانشجوی کارشناسی ارشد خانم سهیلا بیداریان از پایان نامه خود
دفاع نموده و با نمره 19/5 بحروف نوزده و نیم و با درجه عالی مورد
تصویب قرار گرفت.

امضاء استاد راهنما

فهرست مطالب

<u>صفحه</u>	<u>عنوان</u>
	فصل اول: کلیات تحقیق
4	1-1 بیان مساله .....
5	2-1 ضرورت و اهمیت تحقیق .....
6	3-1 اهداف تحقیق .....
6	4-1 تعریف مفاهیم .....
	فصل دوم : پیشینه تحقیق
9	1-2 مروری بر تحقیقات پیشین .....
9	2-2 پیشینه تحقیق .....
9	3-2 پیشینه تحقیق در جهان .....
11	4-2 پیشینه تحقیق در ایران .....
15	5-2 مبانی نظری تحقیق .....
	- نظریات جمعیتی
	- نظریه طرفداران افزایش جمعیت
	- نظریه مخالفان افزایش جمعیت
	- نظریه طرفداران جمعیت ثابت

- نظریه طرفداران جمعیت متناسب یا مطلوب
- نظریه سکونی حد متناسب جمعیت
- نظریه حرکتی و دینامیک حد متناسب جمعیت

19 ..... 6-2 مروری بر نظریات موجود

- تئوری اشاعه و تغییر ایده ها
- متغیرهای بینابین دیویس و بلیک
- متغیرهای مربوط به مقاربت
- متغیرهای مربوط به آبستنی
- متغیرهای آمیزشی
- متغیرهای آبستنی
- متغیرهای حاملگی
- تئوری جریان ثروت
- نظریه رفتار مصرف کننده و اقتصاد خرد باروری
- نظریه میکرو اقتصادی باروری
- نظریه تاثیر مستقیم ثروت
- نظریه تاثیر غیر مستقیم ثروت
- نظریه تغییر و پاسخ
- نظریه انتقال جمعیت
- نظریه اقتصادی-اجتماعی باروری
- تئوری استرلین
- نظریه پیرامون-مرکز استرلین
- تئوری اجتماعی-فرهنگی باروری
- تئوری ارتقا اجتماعی
- تئوری نوگرایی

- تئوری هال
- نظریه اقتصادی باروری
- ثروت پرستیژ و باروری
- تئوری بکر
- 7-2 سیاستهای جمعیتی باروری و تنظیم خانواده 32
- سیاست جمعیتی مربوط به باروری
- سیاستهای تنظیم خانواده
- 8-2 باروری از دیدگاه اسلام 36
- 9-2 روند تغییرات جمعیت جهان از گذشته تا کنون 37
- 10-2 عوامل مؤثر بر باروری 38
- عوامل ارادی
- عوامل غیر ارادی
- 11-2 همبستگی زوجین با محیط اجتماعی و فرهنگی 41
- 12-2 الگوی باروری طبیعی و باروری اختلافی 42
- 13-2 سه پیش شرط کاهش باروری 42
- 14-2 ارتباط باروری و توسعه 44
- 15-2 باروری و دگرگونی سازه های زیستی 46
- 16-2 اثر نوسازی فیزیکی و پویایی اجتماعی در باروری 47

48.....	17-2 آینده نگری روند باروری.....
49	18-2 سیر رشد جمعیت در ایران .....
50	19-2 چارچوب نظری .....
52.....	20-2 سئوالات و فرضیه های تحقیق .....
	- سئوالات تحقیق
	- فرضیات تحقیق
53	21-2 متغیرهای مورد مطالعه تحقیق .....
	- متغیر مستقل
	- متغیرهای اقتصادی
	- متغیرهای اجتماعی
	- متغیرهای جمعیتی
	- متغیرهای وابسته
	- متغیر وابسته باروری
	فصل سوم: روش کار
57	1-3 جامعه آماری .....
57	2-3 روش بر آورد حجم نمونه .....
	- روش نمونه گیری
58	3-3 ابزار گرد آوری داده ها .....
58	4-3 روایی و اعتبار پرسشنامه .....

59	.....	5-3 پردازش داده ها
60	.....	6-3 روش های تجزیه و تحلیل
60	.....	7-3 روش استخراج داده ها
فصل چهارم: تحلیل داده ها		
62	.....	1-4 یافته های تحقیق
فصل پنجم: بحث و نتیجه گیری		
101	.....	1-5 بحث و نتیجه گیری
103	.....	2-5 نتایج یافته ها
104	.....	3-5 محدودیت های تحقیق
104	.....	4-5 پیشنهادات
فهرست منابع و مآخذ:		
117	.....	چکیده انگلیسی

فهرست جدول ها

<u>صفحه</u>	<u>عنوان</u>
63	1-4 جدول یک بعدی 1
64	2-4 جدول یک بعدی 2
65	3-4 جدول یک بعدی 3
66	4-4 جدول یک بعدی 4
67	5-4 جدول یک بعدی 5
68	6-4 جدول یک بعدی 6
69	7-4 جدول یک بعدی 7
70	8-4 جدول یک بعدی 8
71	9-4 جدول یک بعدی 9
72	10-4 جدول یک بعدی 10
73	11-4 جدول یک بعدی 11
74	12-4 جدول یک بعدی 12
75	13-4 جدول یک بعدی 13
76	14-4 جدول یک بعدی 14
77	15-4 جدول یک بعدی 15
78	16-4 جدول یک بعدی 16
79	17-4 جدول یک بعدی 17
80	18-4 جدول یک بعدی 18
81	19-4 جدول یک بعدی 19
82	20-4 جدول یک بعدی 20
83	21-4 جدول یک بعدی 21
84	22-4 جدول یک بعدی 22

85	.....	جدول یک بعدی 23	23-4
86	.....	جدول یک بعدی 24	24-4
87	.....	جدول یک بعدی 25	25-4
88	.....	جدول یک بعدی 26	26-4
89	.....	جدول یک بعدی 27	27-4
90	.....	جدول یک بعدی 28	28-4
91	.....	جدول دو بعدی 29	29-4
92	.....	جدول دو بعدی 30	30-4
93	.....	جدول دو بعدی 31	31-4
94	.....	جدول دو بعدی 32	32-4
95	.....	جدول دو بعدی 33	33-4
96	.....	جدول دو بعدی 34	34-4
97	.....	جدول دو بعدی 35	35-4
98	.....	جدول دو بعدی 36	36-4
99	.....	جدول دو بعدی 37	37-4

چکیده

تحقیق حاضر در صدد تبیین تأثیر عوامل اجتماعی، اقتصادی و جمعیتی مؤثر بر باروری زنان 15-49 ساله شاغل در آموزش و پرورش منطقه 22 تهران می باشد که تعداد آنان 3139 نفر می باشد و طبق فرمول کوکران تعداد جمعیت نمونه 200 نفر می باشد که با روش نمونه گیری تصادفی انتخاب شدند. اطلاعات مورد نظر با استفاده از تکنیک پرسشنامه از افراد نمونه جمع آوری شده است. در این تحقیق بر اساس نظریات اندیشمندانی که در زمینه باروری و عوامل مؤثر بر آن مطالعه و نظریه پردازی کرده اند، 9 فرضیه تدوین گردید که نتایج به دست آمده از اطلاعات استنتاج شده از پرسشنامه نشان می دهد که تحصیلات، تعداد فرزندان، سن همسر، سن به هنگام تولد اولین فرزند بر میزان باروری خانواده ها مؤثر می باشد. در این تحقیق از روش های آمار استنتاجی چون تحلیل واریانس، آزمون مجذور خی دو، ضریب همبستگی اسپیرمن و همچنین برای توصیف داده ها از روش های آماری توصیفی استفاده شده است. نتایج نهایی نشان می دهد.

- 1- بین سن زنان و میزان باروری آنان به لحاظ آماری رابطه معنادار وجود ندارد.
- 2- بین درآمد و میزان باروری آنان به لحاظ آماری رابطه معناداری وجود ندارد.
- 3- بین میزان آشنایی با وسایل جلوگیری و میزان باروری آنان به لحاظ آماری رابطه معناداری وجود دارد.
- 4- بین تنظیم فواصل باروری و میزان باروری آنان به لحاظ آماری رابطه معناداری وجود ندارد.
- 5- بین هزینه های اوقات فراغت فرزندان و میزان باروری آنان به لحاظ آماری رابطه وجود ندارد.
- 6- بین تحصیلات زنان و میزان باروری آنان به لحاظ آماری رابطه معناداری وجود دارد.
- 7- بین تعداد فرزندان و میزان باروری آنان به لحاظ آماری رابطه معناداری وجود دارد.
- بین سن همسر و میزان باروری آنان به لحاظ آماری رابطه معناداری وجود دارد.
- 8- بین سن به هنگام تولد اولین فرزند و میزان باروری آنان به لحاظ آماری رابطه معناداری وجود دارد.
- 9- بین میزان هزینه برای اوقات فراغت فرزندان و نظر فرد درباره عوامل مؤثر بر باروری رابطه معنادار وجود دارد.

مقدمه:

از دیاد جمعیت در جهان کنونی یکی از مسائلی است که مبتلا به اکثر ممالک جهانی می باشد به این سبب بعضی از آنها از دهها سال قبل جلوی افزایش بی رویه جمعیت را از طریق کنترل موالید مهار نموده و بعضی دیگر مثل کشور ایران چند سال قبل به این طرف این مسئله وضع جدی تری به خود گرفته است . می توان گفت که در ایران برنامه های بهداشت و تنظیم خانواده پس از انتشار نتایج سرشماری سال 1345 مورد توجه قرار گرفت .

مسئله کنترل موالید و یا جلوگیری از حاملگی های ناخواسته بستگی زیادی به سطح اطلاعات مردم دارد . ازدواج های زودرس و باروری زیاد یکی از عوامل ایجاد کننده افزایش جمعیت می باشد . کشور ایران در حال حاضر سالانه به طور متوسط حدود 3% افزایش جمعیت دارد . البته این میزان در شهرها و روستاها اختلاف زیادی با هم دارند . آنجا که اطلاعات افراد از نظر وسایل جلوگیری از حاملگی بالاست و مؤسسات عمومی مثل مراکز بهداشتی و درمانی و مراکز نظیر آن که همه گونه اطلاعات و وسایل را در اختیار افراد علاقه مند می گذارند سطح موالید پایین تر از جاهایی است که مردم آگاهی چندانی نسبت به این مسائل ندارند .

البته تشکیل مراکز بهداشتی و برقراری مؤسسات بهداشتی در چند سال اخیر که در اکثر نقاط دور افتاده دایر گشته است اختلاف تعداد موالید را نسبت به چند سال قبل کمتر کرده است . امروزه به اثبات رسیده است که هر چقدر تعداد موالید و افزایش جمعیت بالا باشد و رشد جمعیت از رشد اقتصادی پیشی بگیرد وضع اقتصادی دگرگون می شود و افراد بیشتر به سمت فقر و گرسنگی گرایش پیدا می کنند . به نظر می رسد جمعیت هر کشور را می توان از طریق آگاهانیدن افراد به امور جمعیتی و آماده ساختن آنها برای قبولاندن جلوگیری از موالید ناخواسته کنترل نمود و این آگاهی نیز بیشتر از طریق وسائل ارتباط جمعی مثل رادیو ، تلویزیون و مطبوعات و یا چهره ها همانند ارتباط با مأموران بهداشت و یا با افراد این چنینی انجام می گیرد تا بدین طریق میزان باروری در کشور کاهش یافته و جمعیت به حد مطلوب خود برسد و با انجام چنین برنامه هایی کشور به طور همه جانبه و از لحاظ فرهنگی و اجتماعی و اقتصادی و ... بهتر به سمت رشد و توسعه گام بردارد .

فصل اول

کلیات تحقیق

عنوان :

بررسی عوامل اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی مؤثر بر باروری زنان همسر دار 49-15 ساله شاغل در آموزش و پرورش منطقه 22.

بیان مسئله :

خانواده هسته اصلی جامعه و یکی از قدیمی ترین گروه ها است. این گروه کارکردهای اجتماعی کردن فرزندان، مراقبت از سالمندان و کودکان، ایجاد آرامش روحی و روانی در اعضا را برعهده دارد هر چند که از کارکردهای خانواده در جامعه امروز کاسته شده و اثرات گذشته خود را بر روی جامعه به طور کامل ندارد ولی باز هم خانواده یکی از کانون های اصلی و تأثیر گذار است.

در کنار کارکردهای ذکر شده برای خانواده کارکرد تولید نسل، فرزندآوری و باروری را می توان نام برد که هر چند این مفاهیم معنی صد در صد یکسانی را در جوامع مختلف ندارد ولی تکیه کلام و منظور اصلی ما در این جا (باروری) است که برای بقاء زندگی زناشویی و جامعه یک امر الزامی است. خانواده با به دنیا آوردن و مراقبت از آن ها و جامعه پذیر نمودن فرزندان نخستین گام ها را برای به عهده گرفتن نقش های گوناگون در سایر گروه ها، نهادها و سازمان ها توسط فرزندان بر می دارد.

به رغم کاهش میزان باروری طی چند سال اخیر نباید از پیامد های افزایش جمعیت در سال های آینده غافل بود، زیرا اولاً اگر پایین ترین برآوردهای اعلام شده درباره نرخ کنونی رشد جمعیت (مثلاً 3% در صد ارایه از طرف سازمان ثبت احوال کشور) را ملاک قرار دهیم باز هم در سال های آتی شاهد ازدیاد جمعیت قابل ملاحظه ای خواهیم بود که تامین نیازهای گوناگون آن ها از دشواری نخواهد بود. ثانیاً طی چند سال اخیر بسیاری از افرادی که در سال های اولیه انقلاب با توجه به سیاست های تشویق موالید آن دوره زاده شده اند به سنین ازدواج و باروری رسیده اند و این مترادف زاد و ولد بیشتر و بالا رفتن نرخ رشد جمعیت در آینده است. (کتابی، 26، 1377)

با در نظر گرفتن مطالب ذکر شده موضوع مورد مطالعه پژوهشگر در این پژوهش، بررسی عوامل اجتماعی، اقتصادی، و جمعیتی بر میزان باروری زنان همسر دار 49-15 ساله منطقه 22 تهران است. در این جا مانند هر تحقیق پیمایشی دیگر، سعی ما این است که نقش این عوامل را که تغییرات و نوسانات آنها باعث گوناگونی در تعداد موالید می شود و نیز میزان تأثیر این فاکتورها را بر میزان باروری بررسی کنیم. پیشاپیش باید گفت که در علوم اجتماعی به علت پیچیدگی سازوکارهای علمی مطمئناً این عوامل در یک شبکه تأثیر متقابل با یکدیگر بر باروری اثر می گذارد و به طور قطعی این عوامل را از هم تفکیک کرد.

بی شک به انجام رساندن این پژوهش و نتایج حاصله از آن می تواند به ترسیم هر چه بهتر سیاست های جمعیتی و برنامه ریزی منطقه ای و ملی در سطح کشور کمک قابل توجهی کند. لذا شناخت خصوصیات باروری این منطقه به عنوان یکی از مسایل و مشکلات شهری به طور عام و آگاهی از پدیده باروری و زاد و ولد در این منطقه بطور خاص از اولویت خاصی برخوردار است.

با توجه به مطالب فوق مسأله اساسی در تحقیق حاضر این است که « آیا بین عوامل اجتماعی، اقتصادی و جمعیتی مؤثر بر باروری در میان زنان همسر دار 15-49 ساله منطقه 22 تهران و عوامل تأثیر گذار بر آن رابطه معناداری وجود دارد؟ »

ضرورت و اهمیت تحقیق:

اگرچه مسأله جمعیت از دیرباز مورد توجه جامعه شناسان و محققان علوم اجتماعی، اقتصادی، سیاسی بوده است اما پژوهش درباره علل افزایش یا کاهش و نیز در ارتباط با چگونگی تغییرات آن در چند دهه اخیر توسعه فراوانی یافته است.

در ایران نیز مانند سایر کشورها مسئله جمعیت و نیاز واقعی روند تغییرات آنها در سال های اخیر علاقه محققان را به مطالعات مربوط به آن افزایش داده است، به خصوص که پژوهش های انجام شده در این زمینه اندک و پراکنده می باشد و نمی تواند سیمای کلی علل نوسانات و روند واقعی جمعیت را در کل کشور یا مناطق شهری و روستایی تصور کنند، به این جهت هر گونه مطالعه در این مورد راه گشا بوده و به شناخت چارچوب کلی جمعیت و دور نمایی آینده کمک می کند.

نقش باروری به عنوان مهم ترین پدیده تعیین کننده نوسانات جمعیت، سبب شده که مطالعات مربوط به آن نسبت به سایر پدیده های جمعیتی از اهمیت فراوانی برخوردار باشد. بررسی عوامل اقتصادی، اجتماعی مؤثر در آن سهم بزرگی از پژوهش های جمعیتی را به خود اختصاص دهد.

می دانیم که میزان باروری به نوبه خود تابع عوامل اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمعیت شناختی و حتی جغرافیایی است. و جهت کنترل باروری شناخت دقیق این عوامل ضرورت دارد.

مطالعات انجام شده در این زمینه هنوز نتوانسته اند تمامی عوامل مؤثر و نیز میزان تأثیر عوامل شناخته شده بر باروری را مشخص کنند. این دلیلی می تواند باشد که سهم متغیرهای مختلف در تغییرات باروری با توجه به شرایط گوناگون اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی در هر جامعه به گونه ای خاص می باشد.

باتوجه به این که بررسی همه عوامل مؤثر بر باروری در یک بررسی ممکن نیست و نیز به دلیل کمبود زمان و امکانات لازم در این تحقیق مقوله هایی از متغیر های اجتماعی، اقتصادی و جمعیتی مؤثر بر باروری برگزیده شده و چگونگی میزان تأثیر آن بر یکدیگر و بر باروری (به تنهایی و به طور همه جانبه) نشان داده خواهد شد.

اهداف تحقیق:

اهداف تحقیق را می توان به اهداف کلی و اهداف جزئی تقسیم نمود .

اهداف کلی:

بررسی تأثیر عوامل اجتماعی، اقتصادی و جمعیتی مؤثر بر باروری زنان همسر دار 15-49 ساله منطقه 22 تهران.

اهداف جزئی:

الف : تبیین تأثیر عوامل اجتماعی و اقتصادی مانند میزان تحصیلات و اشتغال زنان بر باروری .

ب : شناخت و تبیین تأثیر عوامل جمعیتی مانند، سن در اولین ازدواج، مرگ و میر کودک .... بر باروری .

ج : بررسی تأثیر متغیرهای اقتصادی نظیر میزان درآمد و هزینه خانواده و ... بر میزان باروری

تعریف مفاهیم :

باروری: واژه ای است که در جمعیت شناسی به معنای تعداد واقعی کودکان زنده به دنیا آمده به کار برده می شود. باروری مقیاسی است برای اندازه گیری قدرت تولید مثل زنان، که از آمار کودکان زنده به دنیا آمده بدست می آید ، اگر چه ممکن است آغاز و پایان دوره باروری در اقوام و نژاد های متفاوت باشد به دلیل ضرورت هایی که برای مقایسه نتایج به دست آمده از بررسی های باروری در نقاط مختلف پیش می آید ، طول این دوره را به طور عام 15 تا 50 سالگی در نظر می گیرند، مگر آن که به گونه دیگری مشخص شده باشد.

گروه های سنی باروری: دوران 35 ساله باروری را به هفت دوره 5 ساله منظم 15-19 ساله ، 20-24 ساله ، و .... 45-49 ساله تقسیم می کنند و آن ها را گروه های ویژه باروری می نامند در مواردی نیز باروری را بر اساس سنین منفرد (فاصله های يك ساله) مطالعه می کنند.

قابلیت باروری: همه زنان واقع در سنین باروری قابلیت بارور شدن را ندارند به علاوه این قابلیت در بین اقوام و نژاد های مختلف و بر حسب سن نیز متفاوت است معمولاً درصد زنان نازا با بالا رفتن سن افزوده می شوند.(پایان نامه:سریه حیدری،1385،79)

ترجیح سنی: (تولد پسر در ایران به ویژه در مناطق روستایی به دلیل تاثیر خانواده از فرهنگ سنتی نسبت به فرزند دختر ارجح است.) (پایان نامه:کاظم پالیزدار،11،1387)

درآمد: (مجموعه عایداتی است که در نتیجه سهم شدن در فعالیتهای تولیدی به دست می آورد)(قدیری اصل:267.1379).

شغل: (فعالیت فکری یا بدنی است که قانوناً مجاز باشد و به منظور کسب در آمد نقدی یا غیر نقدی صورت بگیرد.) (پایان نامه:کاظم پالیزدار:11،1387)

تحصیلات: (منظور تحصیلات رسمی است یعنی فراگرفتن علوم و فنون که توسط نظام آموزشی جامعه ارایه و درجه بندی شده باشد.) (پایان نامه:کاظم پالیزدار،11،1387)

عوامل اجتماعی: (شامل تحصیلات زوجین و والدین آنها، محل تولد زوجین (شامل شهر و روستا)، طول مدت شهر نشینی در صورت روستا بودن محل تولد شوهر) (پایان نامه: سریه حیدری، 51، 1385)

عوامل اقتصادی: (شامل شغل زن و شوهر آن، در آمد خانواده، زمین زراعتی، تسهیلات منزل، وسیله نقلیه و وضعیت منزل مسکونی می باشد.) (پایان نامه: سریه حیدری: 56، 1385)

تعداد فرزندان ایده ال: (تعداد فرزندان است که زن و مرد متاهل آرزوی داشتن آن را دارند.) (مطالب تقریری: دکتر کاظمی پور)

عوامل جمعیتی: (شامل سن، مدت زمان زناشویی، سن به هنگام ازدواج، سن ایده ال ازدواج، تفاوت سنی ایده ال زوجین و فاصله ایده ال موالید می باشد.) (مطالب تقریری: دکتر کاظمی پور)

پایگاه اقتصادی اجتماعی: (عبارت از موقعیت اجتماعی و اقتصادی فرد یا افراد جامعه بوده که معمولاً برای سنجش آن از شاخص هایی چون در آمد، نوع منزل مسکونی، نوع شغل و ... استفاده می شود در این تحقیق برای سنجش پایگاه اقتصادی، اجتماعی خانواده از شاخص های تحصیلات پاسخگو، تحصیلات شوهر پاسخگو، رتبه شغلی مرد، تسهیلات منزل، وضعیت منزل مسکونی، در آمد خانواده استفاده شده است. برای محاسبه پایگاه اقتصادی که بالاترین نمره آن 32 و پایین ترین نمره آن 7 می باشد به این ترتیب عمل شد.) (مطالب تقریری: دکتر کاظمی پور)

افراد فرهنگی: (کسانی را شامل می شود که یا به کار تدریس در مدارس مشغول می باشند و یا در مدرسه و یا اداره آموزش و پرورش دارای پستی غیر از معلمی باشند.) (پایان نامه: سریه حیدری: 31، 1385)

فصل دوم

پیشینه تحقیق